

Τοποθέτηση, εικαστικών έργων σε δημόσιους χώρους και κτίρια και άλλες διατάξεις.

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

I

Η ένταξη της σύγχρονης εικαστικής έκφρασης στα αρχιτεκτονικά σύνολα, έχει αντιμετωπιστεί, μέχρι τώρα, στη χώρα μας, μόνο περιστασιακά και σε πολύ περιορισμένη κλίμακα, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα.

Κι αυτό δεν είναι τυχαίο, μάλλον είναι συνεπές προς την πολιτική που ακολουθήθηκε στον οικιστικό τομέα δεκάδες χρόνια. Η αναρχία ιδιοψαγ, και η χαμηλής ποιότητας οικοδομή, διαμόρφωσαν αβύσσες περιβαλλοντολογικές συνθήκες με σημαντικές επιδράσεις σε κατ' ιδίαν τομείς, όπως π.χ. την υγεία ή την ευαισθητοποίηση των πολιτών. Σίγουρα θα μπορούσαμε να πούμε για επιδράσεις σε όλο σχεδόν το φάσμα της κοινωνικής ζωής.

Με διαμορφωμένη πλέον την κατάσταση, στο μεγαλύτερο ποσοστό, τόσο στα αστικά κέντρα, όσο και στην ύπαιθρο, οι δυνατότητες, τα όρια παρέμβασης, δεν είναι τόσο μεγάλα. Χρονικά, όμως έχουν εξαντληθεί τα περιθώρια και πρέπει άμεσα να εκδηλωθεί η κρατική βούληση, που πιθανόν θα συμπαρασυρει και την ιδιωτική και θα βοηθήσει στο βαθμό του δυνατού:

α) στην αισθητική ανάπλαση των ελληνικών πόλεων και κυρίως στον εξανθρωπισμό των μεγάλων οικοδομικών συγκροτημάτων,

β) στην ευαισθητοποίηση του κοινού για το περιβάλλον,

γ) στην αισθητική πληροφόρηση, συνηθίση και ψυχολογική συμμετοχή του κοινού, που μπορεί να πετύχει η συνεργασία και η ταυτόχρονη και στον ίδιο χώρο λειτουργία των εικαστικών τεχνών με την αρχιτεκτονική.

Όλους τους βρίσκει σύμφωνους, ότι η ένταξη της εικαστικής έκφρασης στα αρχιτεκτονικά σύνολα καθιερώνει τις διάφορες μορφές εικαστικών αναζητήσεων ως συστατικά στοιχεία κοινωνικής ζωής και επιτρέπει την πλατύτερη αποδοχή της σχέσης μεταξύ τέχνης και κοινωνίας, η οποία μπορεί να οδηγήσει στη διεύρυνση της ελευθερίας της τέχνης αλλά και της κοινωνίας.

Επιπλέον η ένταξη αυτή, με την καθημερινή, ζωντανή και άμεση προβολή καλλιτεχνικού έργου, είναι αρχή μιας ευρύτερης καλλιτεχνικής προσπάθειας και διαπαιδαγώγησης και συντελεί δυναμικά στην εξέλιξη των εικαστικών τεχνών.

Ακόμη η ένταξη αυτή, ανεξάρτητα από τη δυνατότητα ενός συγκεκριμένου έργου τέχνης να εξηφώσει το αισθητήριο του κοινού, είναι από μόνη της δυνατή να συντελέσει στην ανάπτυξη των ανθρώπινων σχέσεων και να καταφέρει να γίνει συνείδηση η μεγάλη σημασία που έχει για τον καθημερινό κοινωνικό χώρο η καλλιτεχνική δημιουργία και το καλαίσθητο περιβάλλον.

Αυτές είναι οι βασικές πτυχές που ώθησαν την κυβέρνηση να προτείνει στην εθνική αντιπροσωπεία, για ψήφισή, το παρόν νομοσχέδιο.

2

Ανάμνη με το νομοσχέδιο αυτό τροποποιούνται άρθρα του νόμου 1218/1981, που προβλέπει τη λειτουργία του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος (Ε.Ε.Τ.Ε.). Η τροποποίηση αυτή είναι απαραίτητη αφ' ενός για να αναμενυστούν οι διατάξεις του με αποφάσεις τριτοτάτων δικαστηρίων και αφ'ετέρου για να γίνει πιο λειτουργικός, στο σύνολό του, ο νόμος και σύμφωνα με την πείρα που αποκλήθηκε τα χρόνια της εφαρμογής του ή με αντιλήψεις που είναι ώριμες πλέον σήμερα στο χώρο των εικαστικών τεχνών και τον κοινωνικό χώρο γενικά.

Με το νομοσχέδιο προβλέπεται ειδικότερα:

Στο πρώτο άρθρο καθορίζεται ότι ποσό ενός δεκαεξαμυρίου δραχμών θα διατίθεται ετησίως για την τοποθέτηση έργων εικαστικών τεχνών σε δημόσιους χώρους και κτίρια. Ακόμη δίδεται ο ορισμός του εικαστικού έργου και καθορίζεται ποια έργα ανατίθενται απ' ευθείας στους καλλιτέχνες και ποια ύστερα από διαγωνισμό. Η παρ. 2 που αναφέρεται στην έννοια του εικαστικού έργου, έχει τεθεί για να διευκρινίσει ότι για την εφαρμογή του νόμου (δαπάνη κατασκευής και συνεπώς τρόπος ανάθεσής της, μεταβίβαση κυριότητας κλπ.), είτε ένα έργο γίνεται (αγάλμα, πίνακας ζωγραφικής κ.α.), είτε περισσότερα διαφόρων ειδών (αγάλμα, πίνακας ζωγραφικής και γλυπτό) τα οποία τοποθετούνται στον ίδιο χώρο και αποτελούν ενότητα γίνεται λόγος για εικαστικό έργο συνολικά. Συνεπώς, αν αποφασιστεί να γίνουν έργα διαφόρων ειδών που θα τοποθετηθούν σε κάποιον χώρο, δεν θα ληφθεί υπόψη η δαπάνη κατασκευής του κάθε έργου ξεχωριστά, αλλά η συνολική δαπάνη, η οποία θα λαμβάνεται υπόψη ως δαπάνη του εικαστικού έργου για την εφαρμογή του νόμου αυτού. Βέβαια στον σχετικό διαγωνισμό κάθε είδος θ' ανατεθεί σε αντίστοιχο καλλιτέχνη ή σε ομάδα καλλιτεχνών με συνολική πρόταση ή σε συνδυασμό και των δύο.

Στο δεύτερο άρθρο προβλέπεται η επιτροπή, στην οποία ανατίθεται το κυρίως έργο υλοποίησης του νόμου. Είναι μια επιτροπή από καλλιτέχνες και ειδικούς, η οποία θα κάνει τις εισηγήσεις στον Υπουργό Πολιτισμού για τα έργα που θα γίνονται και θα είναι επίσης η κριτική επιτροπή των καλλιτεχνικών διαγωνισμών που θα προκηρύσσονται. Η επιτροπή θα είναι μία και κεντρική. Πρόεδρος του Υπουργείου Πολιτισμού είναι να γίνουν και περιφερειακές υποεπιτροπές, ώστε να αποκεντρωθεί η εφαρμογή του νόμου. Αυτό θα γίνει μόλις αποκτηθεί η απαραίτητη πείρα από την εφαρμογή του νόμου. Το νομικό πλαίσιο θα είναι έτοιμο αφού προβλέπεται σχετική διατάξη στην παράγρ. 7.

Στο τρίτο άρθρο προβλέπονται ρυθμίσεις για τα διαδικαστικά θέματα που θα προκύψουν κατά την εφαρμογή του νόμου και κυρίως τα θέματα των συμβάσεων μεταξύ Υπουργού και Καλλιτεχνών μετά την ανάθεση του καλλιτεχνικού διαγωνισμού, είτε απ' ευθείας είτε ύστερα από διαγωνισμό. Ακόμη με το άρθρο αυτό δίνεται η δυνατότητα ν' αναλαμβάνει το καλλιτεχνικό έργο και ομάδα καλλιτεχνών.

Στο τέταρτο άρθρο προβλέπεται η δυνατότητα να μεταβιβάζεται το καλλιτεχνικό έργο στον φορέα στον οποίο ανήκει ο χώρος όπου τοποθετείται. Ακόμη δίνεται η δυνατότητα να τοποθετηθεί το έργο σε άλλο χώρο από αυτόν που είχε αρχικά επιλεγεί. Επίσης, προβλέπεται για την ενίσχυση του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδας, η κράτηση υπέρ αυτού ποσοστού από τη δαπάνη κατασκευής του εικαστικού έργου. Τέλος ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν στην τοποθέτηση και τη συντήρηση των έργων.

Στα άρθρα 5, 6 και 7: Προβλέπονται τροποποιήσεις του ιδρυτικού νόμου του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδας, κατά τις οποίες δίνεται η δυνατότητα να γίνουν μέλη του αλλοδαποί καλλιτέχνες που ζουν και δημιουργούν στη Χώρα μας, ορίζονται προϋποθέσεις για την εγγραφή ως μελών καλλιτεχνών, οι οποίοι δεν έχουν πτυχία ανώτατης σχολής, καθορίζονται οι λειτουργίες και η συγκρότηση των επιτροπών κατάταξης και κρίσης του Επιμελητηρίου ώστε να γίνουν ευέλικτες και ν' αποφραχθούν οι χρονοβόρες διαδικασίες και προβλέπονται διατάξεις που εξυψώνουν τη λειτουργικότητα του Επιμελητηρίου.

Στο όγδοο άρθρο για τεχνικούς και μόνο λόγους τροποποιείται η διατάξη που προέβλεπε έσοδα από κρατικές επιχορηγήσεις και πλέον αναφέρεται ονομαστικά το Υπουργείο Πολιτισμού. Οι τεχνικοί λόγοι συνίστανται στο ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες έκριναν ότι η γενική αναφορά «κρατικές επιχορηγήσεις» ήταν ασπής και δημιουργούσε προβλήματα στο κύρος της επιχορήγησης. Συνεπώς, πρόκειται για πιο προ-

σεγμένη αναδιατύπωση υπάρχουσας διάταξης. Ακόμη με την παράγραφο 2 προποσιείται το άρθρο 9 του ν. 645/1977 γιατί προέβλεπε έλεγχο από συμβούλους του Ελεγκτικού Συνεδρίου στη διαχείριση του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών. Το Ελεγκτικό Συνέδριο αρνείται όμως να ασκήσει έλεγχο γιατί πρόκειται για ΝΠΙΔ και συνεπώς δεν έχουν αρμοδιότητα τα μέλη του. Το ίδιο πρότεινε έλεγχο από τριμελή επιτροπή υπαλλήλων του και η πρόταση αυτή περιλαμβάνεται στη διάταξη.

Στο ένατο άρθρο προβλέπεται η ισχύς του νόμου.

Ύστερα από τα παραπάνω, ζητούμε την ψήφισή του σχεδίου νόμου από τη Βουλή.

Αθήνα, 6 Ιουνίου 1988

Οι Υπουργοί

Εθνικής Οικονομίας
Π. ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΣ

Οικονομικών
Α. ΤΣΟΒΟΛΑΣ

Πολιτισμού
Α. Μ. ΜΕΡΚΟΥΡΗ

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Υποθέτηση, εικαστικών έργων ή δημόσιους χώρους και κτίρια και άλλες διατάξεις.

ΤΡΟΠΟΠΟΙΟΥΜΕΝΕΣ - ΚΑΤΑΡΤΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Νόμος 1218/1981

Άρθρο 2

Σκοποί

1. Σκοποί του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος (ΕΕΤΕ) είναι η προαγωγή της καλλιτεχνικής δημιουργίας εις την Ελλάδα, η διασφάλισις του δικαιώματος της ελεύθερας καλλιτεχνικής εκφράσεως και του καλλιτεχνικού έργου εις όλους τους τομείς των εικαστικών τεχνών χωρίς να παρεμβάσιντ εις θέματα αισθητικής και η μέριμνα δια τα συμφέροντα των Ελλήνων καλλιτεχνών των αγγλοουμένων με τας εικαστικὰς τέχνας.

Άρθρο 2 παρ. 2

στ) Μεριμνά δια την εξασφάλισιν επαγγελματικής και καλλιτεχνικής στέγης, δια την ίδρυσιν πρατηρίου προμηθείας οργάνων και υλικών και φροντίζει δια την εν γένει προστασίαν και διασφάλισιν των επαγγελματικών συμφερόντων των Ελλήνων καλλιτεχνών των εικαστικών τεχνών.

Άρθρο 3

2. Τα τακτικά μέλη είναι Έλληνες υπήκοοι ή αμετανείστοι πληρούντες τας εις το άρθρον 4 προϋποθέσεις. Μόνον τα-

κτικά μέλη μετέχουν των οργάνων διοικήσεως του Επιμελητηρίου, είναι ισότιμα εις δικαιώματα και υποχρεώσεις και έχουν δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι.

Άρθρο 4

Εγγραφή — Διαγραφή τακτικών μελών

1. Δια την εγγραφήν τακτικών μελών απαιτείται διπλωμα της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών ή ισότιμον της αλλοδαπής της ισοτιμίας διαπιστωμένης κατά νόμον.

Δια τους μη έχοντες διπλωμα καλλιτέχνας απαιτούνται δύο θετικές κρίσεις. Αι κρίσεις αὐται διεξάγονται υπό της εις το άρθρο 8 Επιτροπής. Μεταξύ των δύο κρίσεων απαραίτητως πρέπει να μεσολαθήσουν τουλάχιστον δύο έτη.

2. Ο προτιθέμενος να κτασθή μέλος του Επιμελητηρίου υποβάλλει εις την Γραμματείαν αυτού αίτησιν, εις την οποίαν αναφέρονται τα προσόντα του, μετά των οικείων αποδεικτικών εγγράφων, ως και το τμήμα εις το οποίον επιθυμεί να εγγραφῆ.

3. Εάν ο υποψήφιος ἔχη πτυχίον, η Γραμματεία το Επιμελητηρίου διαβιβάζει αμελλητί την αίτησιν προς την Εφορείαν του οικείου τμήματος, η οποία προβαίνει εις την εγγραφήν του.

4. Εάν ο υποψήφιος δεν ἔχη πτυχίον, η Γραμματεία του Επιμελητηρίου διαβιβάζει αμελλητί την αίτησιν με όλα τα δικαιολογητικά εις την Επιτροπήν Κατατάξεως και Κρίσεων του Τμήματος, η οποία γνωμοδοτεί περί του χρόνου εισαγωγής αὐτοῦ προς κρίσιν. Ο χρόνος οὗτος δεν δύναται να υπερβαίνη το έτος από της υποβολῆς της αιτήσεως. Επί της αιτήσεως αποφαινεται η Ολομέλεια της Επιτροπής Κατατάξεως και Κρίσεων του Επιμελητηρίου μετ' εισήγησιν της αντιστοίχου επιτροπῆς του οικείου τμήματος. Επί απορριπτικής αποφάσεως χωρεῖ εντός τριῶν μηνῶν από της κοινοποιήσεως της εις τον αιτούντα προσφυγή, εις την αμέσως επόμενῃ Γενικῇ Συνέλευσιν.

5. Τακτικά μέλη του Επιμελητηρίου δύνανται, εφ' ὅσον ἔχουν τα προς τούτο προσόντα, να ζητήσουν την εγγραφήν των, εις πλείονα του ενός τμήματα.

Οι εγγραφόμενοι εις πλείονα του ενός τμήματα μετέχουν, μετά ψήφου, των εργασιῶν των τμημάτων εις τα οποία προσδέτως ενεγράφησαν, ἀλλ' αποκύν τα εκλογικά των δικαιώματα μόνον εις το Τμήμα εις το οποίον αρχικῶς ενεγράφησαν.

6. Τακτικά μέλη του Επιμελητηρίου δύνανται, εφ' ὅσον ἔχουν τα προς τούτο προσόντα, να ζητήσουν την μεταγραφήν των εφ' ἅπασι, ἀπὸ του τμήματος εις το οποίον ἀνήκουν οργανικῶς, εις ἕτερον.

7. Δια την διατήρησιν της ιδιότητος του τακτικού μέλους απαιτείται ελαχίστη καλλιτεχνική δραστηριότης διαπιστωμένη ανά δεκαετίαν, υπό της εις το άρθρον 8 προβλεπομένης Επιτροπῆς Κατατάξεως και Κρίσεων. Διαπιστωμένης της